

Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Циклова методична комісія соціально-гуманітарних дисциплін

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

заступник директора з
навчальної роботи

_____ О.В. Подолякіна

" ____ " _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“СОЦІОЛОГІЯ”

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 5.08010102 “Землевпорядкування”

5. 040 10 602 “Прикладна екологія”

відділення Інженерно-екологічне

Бурштин

2016

Робоча програма дисципліни “Соціологія”

Для студентів групи 4 ЗВ, 4 ПЕ

за спеціальністю 5.080 10 102 “Землевпорядкування”

5. 040 10 602 “Прикладна екологія”

"30" серпня 2016 року

Розробник (-и): Федунішин Любомира Любомирівна

"30" серпня 2016 року

_____

(П.І.П., підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні циклової методичної комісії соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від."30" серпня 2016 року № 1

Голова циклової методичної комісії Федунішин Л.Л.

_____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною радою Бурштинського енергетичного коледжу ІФНТУНГ.

Протокол від. "30" серпня 2016 року №1

Пояснювальна записка

Навчальну програму дисципліни “Соціологія” розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста та навчальної програми для вищих навчальних закладів, рекомендованої Міністерством освіти і науки України.

Мета: формування системи знань про основні поняття соціології; усвідомлення сутності соціального життя та соціальної структури суспільства; набуття навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

Завдання: опанування сутністю і змістом соціологічної науки, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки.

Предмет: соціальні відносини і процеси в суспільстві.

На сучасному етапі розвитку суспільства соціологія стає науковим орієнтиром в усвідомленні людиною сутності соціальних процесів, механізмів і закономірностей їх удосконалення.

Дисципліна “Соціологія” дає можливість ознайомити студентів із суспільством як системним утворенням, розібратися в сутності його структурних елементів, простежити взаємозв’язок між ними. Значна увага приділяється ролі людського потенціалу в суспільстві, проблемам взаємовідносин людини та соціуму, гармонізації цього процесу.

Курс “Соціологія” у системі підготовки молодших спеціалістів сприяє громадянському становленню студентської молоді. Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом одного семестру. Метод вивчення — лекційно-семінарський. Форма підсумкового контролю — залік. Оцінювання здійснюється за п’ятибальною системою.

У процесі вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- предмет, структуру, функції, принципи, методи, основні категорії та закони соціології як науки;
- загальну характеристику суспільства як цілісної системи та її складових;
- структуру і зміст спеціальних соціологічних теорій;
- послідовність розробки програми соціологічного дослідження;
- основні методи збору, обробки, аналізу результатів соціологічного дослідження;
- шляхи реалізації результатів соціологічних досліджень і соціальних технологій у суспільній практиці;

уміти:

- пояснювати, оцінювати, узагальнювати знання про суспільство в контексті системного підходу з елементами структурно-функціонального аналізу;
- володіти основними соціологічними термінами, користуватися ними під час виступів на семінарах, в дискусіях, диспутах тощо;
- користуватися всіма доступними джерелами знань, самостійно добирати матеріал до реферату, відповіді, самостійної роботи;
- використовувати в роботі засоби масової комунікації, в тому числі комп'ютерні джерела інформації;
- використовувати на практиці результати соціологічних досліджень при діагностуванні причин соціальних конфліктів у сім'ї, колективі, на виробництві;
- сприяти розв'язанню міжособистісних і трудових конфліктів, виконуючи роль медіатора.

Тематичний план дисципліни “Соціологія” для групи 43В

№ п/п	Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Соціологія як наука.	2	0,5	2
2.	Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, в Україні.	2		4
3.	Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація.	2	0,5	2
4.	Соціологія особистості.	2	1	2
5.	Соціологія економічного життя, праці та управління.	2 знято 1 год. св.	0,5	4
6.	Соціологія політики, права, громадської думки.	2 знято 1 год. св.	0,5	5
7.	Соціологія культури, освіти та релігії.	1	0,5	4
8.	Соціологія сім'ї та молоді.	1	0,5	2
9.	Соціологія конфлікту.	2	1	3
10.	Методика організації соціологічних досліджень.	2	1 знято 1 год. св.	2
	Всього	18	6	30

Знято 3 години за свято

Програма дисципліни “Соціологія” для групи 43В

Тема 1. Соціологія як наука. Теорія і практика соціологічних досліджень.

Соціологія як наука про суспільство. Об'єкт і предмет соціології. Структура соціологічного знання. Функції, принципи, категорії, основні закони соціології, її зв'язок з іншими науками. Методи соціології. Соціологічне дослідження: поняття та різновиди. Функції соціологічного дослідження. Етапи проведення соціологічних досліджень. Програма та робочий план соціологічного дослідження. Методи соціологічних досліджень. Визначення та види вибірки у соціологічних дослідженнях. Обробка та аналіз емпіричної інформації.

Тема 2. Історія розвитку соціології.

Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні. Передумови виникнення соціології як науки. Соціологічна концепція О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, П. Сорокіна, В. Парето. Становлення і розвиток української соціології (М. Драгоманов, М. Грушевський, В. Липинський та інші). Сучасний етап розвитку соціологічної науки. Новітні соціологічні теорії.

Тема 3. Суспільство як соціальна система.

Суспільство: сутність, типи та тенденції розвитку. Характерні особливості сучасного суспільства. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок і контроль.

Тема 4. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація.

Соціальна структура суспільства та її основні елементи. Соціально-класова структура суспільства. Соціально-демографічна структура суспільства. Соціально-територіальна структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації. Теорія соціальної мобільності.

Тема 5. Особистість в системі соціальних зв'язків.

Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місце в суспільстві. Структурні елементи особистості. Соціалізація особистості. Фактори соціалізації. Соціальний статус та соціальна роль особистості.

Тема 6. Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення.

Поняття соціального конфлікту. Класифікація, структура, функції і причини виникнення соціальних конфліктів. Прогнозування та попередження конфліктів. Шляхи і засоби подолання конфлікту.

Тема 7. Соціологія сім'ї.

Соціологія сім'ї як галузь соціології. Сутність, предмет, об'єкт соціології сім'ї. Сім'я як соціальний інститут. Функції сім'ї. Визначення сім'ї та шлюбу. Причини виникнення конфлікту у сім'ї.

Тема 8. Соціологія праці й управління.

Сутність, предмет, об'єкт і функції соціології праці й управління. Категорії і поняття соціології праці й управління. Формування соціологічних ідей про працю. Роль соціології праці й управління у вирішенні соціально-економічних проблем. Сутність соціологічного підходу до управління. Основні теорії управління.

Тема 9. Соціологія релігії.

Сутність, предмет, об'єкт соціології релігії та історія її становлення. Релігія як соціальний інститут, її еволюційні та організаційні форми.

ТЕМИ та ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ для ГРУПИ 43В

Тема 1. Соціологія як наука. (2 год.)

1. Місце і роль соціології в системі наук про суспільство.
2. Предмет і об'єкт соціології, її основні категорії.
3. Функції, принципи, методи, основні закони соціології.
4. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні. (2 год.)

1. Етапи розвитку і становлення соціології.
2. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, П. Сорокіна, В. Парето.
3. Зародження та розвиток української соціології.
4. Сучасні соціологічні теорії.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація. (2 год.)

1. Зміст поняття “суспільство”. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології.
2. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни.
3. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств.
4. Соціальна структура суспільства та її складові.
5. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.
6. Соціальна структура українського суспільства, тенденції її розвитку.

Тема 4. Соціологія особистості. (2 год.)

1. Поняття особистості в соціології.
2. Соціальна структура та типологія особистості.

3. Процес соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта та виховання).
4. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття.
5. Рольовий набір і рольові конфлікти.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління. (2 год)
(знято 1 год. за свято)

1. Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання.
2. Категорії економічної соціології: “економічна свідомість, інтерес, поведінка”, “власність”.
3. Поняття предмета соціології праці та управління.
4. Основні категоріальні характеристики праці: “характер праці”. “зміст праці”, “умови, види, організація праці”.
5. Суб'єктивні характеристики сфери праці: “мотивація”, “ставлення до праці”, “задоволеність умовами праці, “трудова адаптація”, “соціально-психологічний клімат у колективі”.
6. Принципи управління соціальними процесами.

Тема 6. Соціологія політики, права, громадської думки. (2 год.)

(знято 1 год. за свято)

1. Соціологічна сутність політики.
2. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації.
3. Легітимність політичної влади та її ознаки.
4. Соціологічна сутність політики.
5. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації.
6. Легітимність політичної влади та її ознаки.
7. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права.

Тема 7. Соціологія культури, освіти та релігії. (1 год.)

1. Соціологія культури: соціальні функції культури.
2. Види та структурні елементи культури в житті людини.
3. Соціологія освіти: об'єкт, предмет, соціальні функції.
4. Основні тенденції розвитку освіти.

5. Соціологічні концепції релігії.
6. Функції релігії як соціального інституту суспільства.
7. Релігійні організації та соціальна релігійна ситуація у сучасній Україні.
8. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді. (1 год.)

1. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.
2. Сім'я і шлюб як соціальні інститути.
3. Функції, структура і типи сімей.
1. Основні поняття і категорії соціології молоді.
2. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.
3. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості.

Тема 9. Соціологія конфлікту. (2 год.)

1. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання.
2. Поняття "соціальний конфлікт".
3. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.
4. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Методи розв'язання конфлікту.

Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень. (2 год.)

1. Особливості підготовки і проведення соціологічного дослідження.
2. Програма соціологічного дослідження, компоненти, етапи. Поняття вибірки.
3. Методи збирання соціологічної інформації.
4. Опитування та його види.
5. Спостереження та його види.
6. Експериментальні методи в соціології.
7. Методи обробки та аналізу емпіричних даних.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ групи 4 ЗВ

Тема 1. Соціологія як наука (2 год.)

1. Зв'язок соціології з іншими суспільними науками.
2. Місце соціології в системі сучасних наук.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні. (4 год.)

1. Передумови виникнення соціології як науки.
2. Соціологічна думка М. Драгоманова, М. Грушевського, В. Липинського, Б. Кістяківського, М. Туган-Барановського.
3. Сучасний етап розвитку соціологічної науки в Україні.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація. (2 год.)

1. Теорії походження суспільства.
2. Соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок і контроль.
3. Характерні риси і тенденції постіндустріального суспільства.
4. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення.

Тема 4. Соціологія особистості. (2 год.)

1. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин, її місце в системі соціальних зв'язків.
2. Соціальна поведінка та фактори її формування.
3. Девіантна поведінка особистості, її причини та види.
4. Наукові підходи до вивчення ролі особистості у суспільстві.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління. (4 год)

1. Соціальні функції економіки.

2. Формування соціологічних ідей про працю.
3. Особистість керівника та методи підвищення ефективності його праці і взаємодії з колективом.
4. Поняття соціальних технологій та їх роль у розвитку трудового колективу.
5. Застосування менеджерських засобів і методів праці.

Тема 6. Соціологія політики, права, громадської думки. (5 год.)

1. Політика як особливий вид соціального регулювання.
2. Поняття електоральної соціології та її види.
3. Поняття масової комунікації та її вплив на формування громадської думки.
4. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки.
5. Механізм соціальної дії та реалізації права.

Тема 7. Соціологія культури, освіти та релігії. (4 год.)

1. Форми культури та їх взаємодія.
2. Тенденції розвитку релігійних процесів в українському суспільстві.
3. Наука як особливе соціальне явище, її соціальні функції.
4. Класифікація історичних форм релігій.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді. (2 год.)

1. Гендерні ролі, ідеали, стереотипи та тенденції їх змінювання в сучасному суспільстві.
2. Демографічна політика та демографічна ситуація в Україні.
3. Процес інтеграції молоді в суспільні структури.
4. Девіантна поведінка та її соціальна корекція.

Тема 9. Соціологія конфлікту. (3 год.)

1. Поняття соціального конфлікту у фундаментальних теоріях М. Вебера, Г. Зіммеля, К. Маркса.
2. Проблеми соціології конфлікту в дослідженнях сучасних вчених.
3. Прогнозування та попередження конфліктів.
4. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві.

Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень. (2 год.)

1. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.
2. Комп'ютерні програми обробки соціологічних даних.
3. Підготовка практичних рекомендацій.

ТЕМИ та ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ для ГРУПИ 43В

Практичне заняття 1 (2 год.)

Тема: Соціологія як наука. Суспільство як соціальна система. Соціологія особистості.

1. Виникнення і розвиток соціології як окремої науки. Предмет і об'єкт соціології.
2. Основні функції соціології.
3. Структура соціологічного знання.
4. Основні етапи і напрями західноєвропейської і американської соціології ХХ ст.
5. Соціологічна думка України.
6. Сутність та типологія суспільств.
7. Основні елементи соціальної структури суспільства.
8. Соціальна стратифікація: поняття та види.
9. Соціальна мобільність.
10. Поняття особистості в соціології.
11. Соціалізація особистості: сутність, агенти, етапи.
12. Соціальна структура та типологія особистості.
13. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Яке місце займає соціологія в системі сучасних наук?
2. Чим відрізняється соціологія від інших наук про суспільство?
3. Як визначається об'єкт і предмет соціології? В чому полягає їх відмінність?
4. Що ви розумієте під терміном “соціальне”?
5. Що таке “соціальний закон”?
6. За якими критеріями здійснюють типологізацію соціальних законів?
7. Якими основними критеріями оперує соціологія?
8. Що ви розумієте під методом і прийомами соціології?

9. В чому відмінність позитивізму від розуміючої соціології?
10. Якою є структура соціологічного знання? Чим відрізняється теоретична соціологія від емпіричної соціології?
11. Чим відрізняється мікросоціологія від мікросоціології?
12. У чому суть основних функцій соціології?
13. Що дає знання соціології сучасній людині?
14. Чому зростає значення соціології в наш час?
15. У чому виявляється зв'язок соціології з іншими науками?
16. Що сприяло виникненню і розвитку соціології як окремої науки?
17. Яка роль О. Конта у становленні соціології?
18. Який метод лежить в основі соціологічних поглядів Г. Спенсера?
19. Чому К. Маркса називають класиком соціології?
20. Який вклад у соціологію зробив Е. Дюркгейм?
21. Хто був творцем розуміючої соціології і теорії соціальної дії?
22. Назвіть перших представників соціологічного психологізму.
23. Чим зумовлена поява у ХХ ст. різних соціологічних шкіл і концептуальних напрямків у соціології?
24. Хто започаткував і розвивав соціологічну думку в Україні у ХІХ ст.?
25. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології ХХ ст.?
26. Які основні етапи свого розвитку пройшла соціологічна думка України?
27. Що таке суспільство? Чому людина не може існувати поза суспільством?
28. Чи можна ототожнювати суспільством з державою? Поясніть.
29. Які історичні типи суспільств ви знаєте?
30. За якими критеріями можна здійснювати типологізацію суспільств? Наведіть приклад.
31. Які існують взаємодії, проблеми взаємозалежності між елементами системи "людина-суспільство"?
32. В чому полягає різниця між доіндустріальним, індустріальним та постіндустріальним суспільством?
33. До якого типу суспільства Ви б віднесли сучасну Україну?
34. Чим різняться між собою еволюційні та революційні форми соціальних змін? Які їх причини та наслідки?
35. Які ви знаєте приклади еволюційних та революційних змін у різні періоди розвитку українського суспільства? Які їх наслідки?
36. Чи існують закономірності у розвитку суспільства? Якщо так, то які? Якщо ні, то чому?
37. Що слід розуміти під терміном "модернізація суспільств"?

38. Які соціальні зміни відбуваються в сучасній Україні? розкрийте їх тенденції, рушійні сили, перспективи.
39. З яких класів, верств, груп складається суспільство?
40. Що означає категорія “соціальна структура суспільства”?
41. За якими параметрами соціологи виділяють соціальні спільноти?
42. Якими є критерії диференціації населення?
43. Кого відносять до представників вищого класу, середнього, нижчого?
44. Якою є соціальна структура сучасного українського суспільства?
45. Що впливає на трансформацію соціальної структури суспільства?
46. Чому узагальнюючим поняттям для наукового визначення і розуміння відносин між людьми з приводу розподілу влади, власності, престижу, присвоєння видів ресурсів вважається соціальна стратифікація?
47. Які ви знаєте критерії соціальної стратифікації?
48. Які ви знаєте типи стратифікаційних систем?
49. Що таке соціальна стратифікація?
50. Чим відрізняється горизонтальна соціальна мобільність від вертикальної соціальної мобільності?
51. Які причини соціальної нерівності?
52. Кого можна віднести до маргінальних верств населення?
53. Як відбувається соціалізація особистості?
54. Що таке соціальна адаптація?
55. Як взаємопов’язані соціальний статус і соціальні ролі особистості?
56. Якими є причини рольового конфлікту особистості?
57. Якими є основні елементи соціальної структури особистості?
58. Якою є роль ціннісних орієнтацій у діяльності особистості?
59. Що таке культура особистості?
60. З якою метою здійснюється соціально-психологічна діагностика властивостей особистості?
61. У чому особливості взаємодії людини з глобалізованим суспільством?

Практичне заняття 2 (2 год.)

Тема: Соціологія економічного життя, праці, політики, громадської думки, культури та релігії. Соціологія сім’ї та молоді.

1. Об’єкт, предмет, завдання, категорії економічної соціології.
2. Поняття предмета соціології праці та управління. Основні категорії.
3. Предмет та завдання соціології політики.
4. Політична система суспільства, її структура.

5. Соціологія громадської думки. Функції та канали висловлювання громадської думки.
6. Предмет соціології культури, її структура та функції.
7. Основні поняття, категорії та сфери соціології культури.
8. Предмет соціології релігії та її функції.
9. Релігія як соціальний інститут. Релігійна ситуація у сучасній Україні.
10. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.
11. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.
12. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Функції, структура і типи сімей.
13. Основні поняття і категорії соціології молоді.
14. Молодь як специфічна соціально-демографічна група. Молодіжна субкультура.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Що розуміється під економічною соціологією?
2. Що було основною передумовою виникнення економічної соціології як окремої галузі соціології?
3. Як визначаються об'єкт і предмет економічної соціології?
4. Що ви розумієте під економічною і соціальною сферами суспільного життя?
5. Якими є основні наукові напрями економічної соціології?
6. Що вивчає соціологія праці й управління?
7. Що є об'єктом соціології праці та управління?
8. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології праці та управління?
9. У чому полягає специфіка соціально-трудових відносин?
10. Який зв'язок існує між соціологією праці та управління з іншими науками?
11. Чим різняться предмети соціології праці й управління та економічної соціології?
12. Дайте визначення категорії "політика".
13. Назвіть спеціалізовані розділи соціології політики.
14. Що є предметом вивчення соціології політики?
15. Які ви знаєте класифікації партій та партійних систем?
16. Назвіть основні типи і форми держав в історичному огляді.
17. Розкрийте основні принципи міжнародних відносин.
18. У чому суть структури культури?
19. Назвіть функції культури.

20. В чому полягає соціально-культурна реальність та розвиток національної культури?
21. Визначте основні риси соціології релігії.
22. Визначити функцію релігії в соціальній сфері життєдіяльності суспільства.
23. Охарактеризувати сучасну релігійну ситуацію в Україні.
24. Як визначаються в соціології поняття “сім’я” і “шлюб”?
25. Що, на вашу думку, головне у підготовці молодої людини до сімейного життя?
26. Що вивчає соціологія сім’ї?
27. Які ви знаєте основні типи сім’ї?
28. Що ви розумієте під структурою сім’ї?
29. Які є етапи життєвого циклу сім’ї?
30. У чому полягає основний зміст функцій сім’ї?
31. Дайте визначення соціології молоді.
32. Вкажіть верхні і нижні кордони молодіжного віку?
33. Назвіть основні групи в складі молоді?
34. Які види молодіжних проблем можете назвати?
35. Охарактеризуйте суть молодіжної політики?

Практичне заняття 3 (2 год.) (знято 1 год. за свято)

Тема: Соціологія конфлікту. Методика організації соціологічних досліджень.

1. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання. Історія становлення.
2. Поняття “соціальний конфлікт”.
3. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.
4. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Методи розв’язання конфлікту.
5. Соціологічне дослідження: поняття, етапи, види.
6. Програма і робочий план соціологічного дослідження. Вибірка.
7. Методи збору та аналізу соціологічної інформації.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Що таке конфлікт?

2. Які види конфліктів існують?
3. Які функції виконують конфлікти у суспільстві?
4. Що вивчає соціологія конфлікту?
5. Як відбувалося становлення соціології конфлікту?
6. Які теорії конфлікту вам відомі?
7. У чому сутність сучасних концепцій конфлікту?
8. Які структурні елементи виділяють у конфлікті?
9. Назвіть динамічні показники конфлікту.
10. Назвіть основні причини виникнення соціальних конфліктів?
11. На що спрямований процес управління соціальними конфліктами?
12. Які методи розв'язання конфлікту вам відомі?
13. Яких принципів мають дотримуватися у своїй поведінці конфліктуючі сторони?
14. Що таке соціологічне дослідження?
15. Яке значення мають соціологічні дослідження в житті сучасного суспільства?
16. Яке місце посідає програма і робочий план соціологічного дослідження у його підготовці, організації та проведенні?
17. У чому полягає специфіка опитування як методу збору первинної соціологічної інформації?
18. За яких умов застосовують у соціології експертне опитування?
19. Поясніть, що таке соціометричне опитування?
20. Які, на вашу думку, питання можна вирішити за допомогою аналізу документа?
21. У яких випадках доцільно застосовувати контент-аналіз?
22. Для чого і як здійснюється опис інформації, обчислення та оформлення узагальнюючої інформації?

Тематичний план дисципліни “Соціологія” для групи 4ПЕ

№ п/п	Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Соціологія як наука.	2	1	
2.	Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, в Україні.	2	1	2
3.	Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація.	2	1	2
4.	Соціологія особистості.	2	1	2
5.	Соціологія економічного життя, праці та управління.	4 знято 2 год. св.	1	2
6.	Соціологія політики, права, громадської думки.	4 знято 2 год. св.	0,5	2
7.	Соціологія культури, освіти та релігії.	4	0,5	2
8.	Соціологія сім'ї та молоді.	2	1	2
9.	Соціологія конфлікту.	2	1	2
10.	Методика організації соціологічних досліджень.	2	2 знято 1 год. св.	2
	Всього	26	10	18

Знято 5 годин за свято

Програма дисципліни “Соціологія” для студентів групи 4Пе

Тема 1. Соціологія як наука.

Місце і роль соціології в системі наук про суспільство. Предмет і об’єкт соціології. Функції, принципи, методи, категорії соціології, основні закони соціології. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія. Макро- і мікросоціологічні рівні вивчення суспільства.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, в Україні.

Передумови виникнення соціології як науки. Етапи розвитку і становлення соціології. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето. Зародження та розвиток української соціології. Політична соціологія М. Драгоманова. Українська ідея М. Грушевського. Ідея національної держави В. Липинського. Сучасний етап розвитку соціологічної науки. Новітні соціологічні теорії: “теорія системи”, “раціонального вибору”, “теорія обміну”, сучасні теорії фемінізму, постмодерністські соціологічні теорії.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація.

Зміст поняття “суспільство”, його сутнісна характеристика. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв’язок і контроль. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні риси і тенденції постіндустріального суспільства. Соціальна структура суспільства та її складові. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Соціальна взаємодія, соціальний контроль та соціальні відносини. Соціальні інститути і соціальні організації: функції та види. Соціальна структура

українського суспільства, тенденції її розвитку. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення.

Тема 4. Соціологія особистості.

Поняття особистості в соціології. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин, її місце в системі соціальних зв'язків. Соціальна структура та типологія особистості. Процес соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта та виховання). Соціальна поведінка та фактори її формування. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття. Рольовий набір і рольові конфлікти. Девіантна поведінка особистості, її причини та види.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління.

Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання. Соціальні функції економіки. Особливості розвитку економічної сфери українського суспільства. Категорії економічної соціології: “економічна свідомість, інтерес, поведінка”, “власність”. Поняття предмета соціології праці та управління. Основні категоріальні характеристики праці: “характер праці”. “зміст праці”, “умови, види, організація праці”. Суб'єктивні характеристики сфери праці: “мотивація”, “ставлення до праці”, “задоволеність умовами праці, “трудова адаптація”, “соціально-психологічний клімат у колективі”. Принципи управління соціальними процесами. Особистість керівника та методи підвищення ефективності його праці і взаємодії з колективом. Поняття соціальних технологій та їх роль у розвитку трудового колективу. Застосування менеджерських засобів і методів праці.

Тема 6. Соціологія політики, права, громадської думки.

Політика як особливий вид соціального регулювання. Соціологічна сутність політики. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації. Легітимність політичної влади та її ознаки. Поняття електоральної соціології та її види. Громадська думка як оцінюючий фактор соціально-політичного рівня розвитку суспільства. Функції та канали висловлювання громадської думки. Поняття масової комунікації та її вплив на формування громадської думки. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки. Механізм соціальної дії права в сучасному суспільстві.

Тема 7. Соціологія культури, освіти та релігії.

Соціологія культури, соціальні функції культури, її види та структурні елементи. Види культури, форми культури та їх взаємодія. Соціологія освіти: об'єкт, предмет, соціальні функції. Основні тенденції розвитку освіти. Соціологічні концепції релігії. Функції релігії як соціального інституту суспільства. Релігійні організації та соціальна релігійна ситуація у сучасній Україні. Тенденції розвитку релігійних процесів в українському суспільстві. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді.

Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології. Основні поняття гендерної соціології, гендерні ролі, проблеми гендерної соціалізації. Гендерні ідеали, стереотипи та тенденції їх змінювання в сучасному суспільстві. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Функції, структура і типи сімей. Демографічна політика та демографічна ситуація в Україні. Молодь як специфічна соціально-демографічна група. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості. Девіантна поведінка та її соціальна корекція.

Тема 9. Соціологія конфлікту.

Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання. Поняття "соціальний конфлікт". Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Поняття соціального конфлікту у фундаментальних теоріях М. Вебера, Г. Зіммеля, К. Маркса. Проблеми соціології конфлікту в дослідженнях сучасних вчених. Прогнозування та попередження конфліктів. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Поняття медіації та її роль. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві.

Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень.

Особливості підготовки і проведення соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження, компоненти, етапи. Поняття вибірки. Методи збирання соціологічної інформації. Опитування та його види. Спостереження та його види. Експериментальні методи в соціології. Методи обробки та аналізу емпіричних даних. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень. Комп'ютерні програми обробки соціологічних даних. Підготовка практичних рекомендацій.

ТЕМИ та ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ для ГРУПИ 4ПЕ

Тема 1. Соціологія як наука. (2 год.)

1. Місце і роль соціології в системі наук про суспільство.
2. Предмет і об'єкт соціології, її основні категорії.
3. Функції, принципи, методи, основні закони соціології.
4. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, в Україні. (2 год.)

1. Етапи розвитку і становлення соціології.
2. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, П. Сорокіна, В. Парето.
3. Зародження та розвиток української соціології.
4. Сучасні соціологічні теорії.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація. (2 год.)

1. Зміст поняття “суспільство”. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології.
2. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни.
3. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств.
4. Соціальна структура суспільства та її складові.
5. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.
6. Соціальна структура українського суспільства, тенденції її розвитку.

Тема 4. Соціологія особистості. (2 год.)

1. Поняття особистості в соціології.
2. Соціальна структура та типологія особистості.
3. Процес соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта та виховання).
4. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття.
5. Рольовий набір і рольові конфлікти.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління. (4 год) (знято 2 год. за свято)

1. Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання.
2. Категорії економічної соціології: “економічна свідомість, інтерес, поведінка”, “власність”.
3. Поняття предмета соціології праці та управління.
4. Основні категоріальні характеристики праці: “характер праці”. “зміст праці”, “умови, види, організація праці”.
5. Суб'єктивні характеристики сфери праці: “мотивація”, “ставлення до праці”, “задоволеність умовами праці, “трудова адаптації”, “соціально-психологічний клімат у колективі”.
6. Принципи управління соціальними процесами.

Тема 6. Соціологія політики, права, громадської думки. (4 год.)

(знято 2 год. за свято)

1. Соціологічна сутність політики.
2. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації.
3. Легітимність політичної влади та її ознаки.
4. Соціологія громадської думки.
5. Функції та канали висловлювання громадської думки.
6. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права.

Тема 7. Соціологія культури, освіти та релігії. (4 год.)

1. Соціологія культури: соціальні функції культури.
2. Види та структурні елементи культури в житті людини.
3. Соціологія освіти: об'єкт, предмет, соціальні функції.

4. Основні тенденції розвитку освіти.
5. Соціологічні концепції релігії.
6. Функції релігії як соціального інституту суспільства.
7. Релігійні організації та соціальна релігійна ситуація у сучасній Україні.
8. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді. (2 год.)

1. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.
2. Сім'я і шлюб як соціальні інститути.
3. Функції, структура і типи сімей.
4. Основні поняття і категорії соціології молоді.
5. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.
6. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості.

Тема 9. Соціологія конфлікту. (2 год.)

1. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання.
2. Поняття "соціальний конфлікт".
3. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.
4. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Методи розв'язання конфлікту.

Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень. (2 год.)

1. Особливості підготовки і проведення соціологічного дослідження.
2. Програма соціологічного дослідження, компоненти, етапи. Поняття вибірки.
3. Методи збирання соціологічної інформації.
4. Опитування та його види.
5. Спостереження та його види.
6. Експериментальні методи в соціології.
7. Методи обробки та аналізу емпіричних даних.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ для СТУДЕНТІВ групи 4 ПЕ

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, в Україні. (2 год.)

1. Передумови виникнення соціології як науки.
2. Політична соціологія М. Драгоманова, М. Грушевського, В. Липинського.
3. Сучасний етап розвитку соціологічної науки в Україні.

Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства і соціальна стратифікація. (2 год.)

1. Теорії походження суспільства.
2. Соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок і контроль.
3. Характерні риси і тенденції постіндустріального суспільства.
4. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення.

Тема 4. Соціологія особистості. (2 год.)

1. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин, її місце в системі соціальних зв'язків.
2. Соціальна поведінка та фактори її формування.
3. Девіантна поведінка особистості, її причини та види.
4. Наукові підходи до вивчення ролі особистості у суспільстві.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління. (2 год)

1. Соціальні функції економіки.

2. Формування соціологічних ідей про працю.
3. Особистість керівника та методи підвищення ефективності його праці і взаємодії з колективом.
4. Поняття соціальних технологій та їх роль у розвитку трудового колективу.
5. Застосування менеджерських засобів і методів праці.

Тема 6. Соціологія політики, права, громадської думки. (2 год.)

1. Політика як особливий вид соціального регулювання.
2. Поняття електоральної соціології та її види.
3. Поняття масової комунікації та її вплив на формування громадської думки.
4. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки.
5. Механізм соціальної дії та реалізації права.

Тема 7. Соціологія культури, освіти та релігії. (2 год.)

1. Форми культури та їх взаємодія.
2. Тенденції розвитку релігійних процесів в українському суспільстві.
3. Наука як особливе соціальне явище, її соціальні функції.
4. Класифікація історичних форм релігій.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді. (2 год.)

1. Гендерні ролі, ідеали, стереотипи та тенденції їх змінювання в сучасному суспільстві.
2. Демографічна політика та демографічна ситуація в Україні.
3. Процес інтеграції молоді в суспільні структури.
4. Девіантна поведінка та її соціальна корекція.

Тема 9. Соціологія конфлікту. (2 год.)

1. Поняття соціального конфлікту у фундаментальних теоріях М. Вебера, Г. Зіммеля, К. Маркса.
2. Проблеми соціології конфлікту в дослідженнях сучасних вчених.
3. Прогнозування та попередження конфліктів.
4. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві.

Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень. (2 год.)

1. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.
2. Комп'ютерні програми обробки соціологічних даних.
3. Підготовка практичних рекомендацій.

ТЕМИ та ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ для ГРУПИ 4ПЕ

Практичне заняття 1 (2 год.)

Тема: Соціологія як наука. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні.

1. Соціологія та її місце в системі сучасних наук.
2. Предмет і об'єкт соціології.
3. Закони, категорії, методи соціології.
4. Основні функції соціології.
5. Структура соціологічного знання.
6. Виникнення і розвиток соціології як окремої науки.
7. Основні етапи і напрями західноєвропейської і американської соціології ХХ ст.
8. Соціологічна думка України.

Запитання для самоперевірки, повторення

1. Яке місце займає соціологія в системі сучасних наук?
2. Чим відрізняється соціологія від інших наук про суспільство?
3. Як визначається об'єкт і предмет соціології? В чому полягає їх відмінність?
4. Що ви розумієте під терміном “соціальне”?
5. Що таке “соціальний закон”?
6. За якими критеріями здійснюють типологізацію соціальних законів?
7. Якими основними критеріями оперує соціологія?
8. Що ви розумієте під методом і прийомами соціології?
9. В чому відмінність позитивізму від розуміючої соціології?
10. Якою є структура соціологічного знання? Чим відрізняється теоретична соціологія від емпіричної соціології?
11. Чим відрізняється мікросоціологія від мікросоціології?

12. У чому суть основних функцій соціології?
13. Що дає знання соціології сучасній людині?
14. Чому зростає значення соціології в наш час?
15. У чому виявляється зв'язок соціології з іншими науками?
16. Що сприяло виникненню і розвитку соціології як окремої науки?
17. Яка роль О. Конта у становленні соціології?
18. Який метод лежить в основі соціологічних поглядів Г. Спенсера?
19. Чому К. Маркса називають класиком соціології?
20. Який вклад у соціологію зробив Е. Дюркгейм?
21. Хто був творцем розуміючої соціології і теорії соціальної дії?
22. Назвіть перших представників соціологічного психологізму.
23. Чим зумовлена поява у ХХ ст. різних соціологічних шкіл і концептуальних напрямків у соціології?
24. Хто започаткував і розвивав соціологічну думку в Україні у ХІХ ст.?
25. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології ХХ ст.?
26. Які основні етапи свого розвитку пройшла соціологічна думка України?

Практичне заняття 2 (2 год.)

Тема: Суспільство як соціальна система. Соціологія особистості.

1. Сутність та типологія суспільств.
2. Розвиток суспільств.
3. Суть та основні елементи соціальної структури суспільства.
4. Соціальна стратифікація: поняття та види.
5. Соціальна мобільність.
6. Соціальна структура українського суспільства, тенденції її розвитку.
7. Поняття особистості в соціології.
8. Соціалізація особистості: сутність, агенти, етапи.
9. Соціальна структура та типологія особистості.
10. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття.
11. Нові тенденції взаємодії людини і суспільства у сучасних умовах.

Запитання для самоперевірки, повторення, роздумів

1. Що таке суспільство? Чому людина не може існувати поза суспільством?
2. Чи можна ототожнювати суспільством з державою? Поясніть.

3. Які історичні типи суспільств ви знаєте?
4. За якими критеріями можна здійснювати типологізацію суспільств? Наведіть приклад.
5. Які існують взаємодії, проблеми взаємозалежності між елементами системи “людина-суспільство”?
6. В чому полягає різниця між доіндустріальним, індустріальним та постіндустріальним суспільством?
7. До якого типу суспільства Ви б віднесли сучасну Україну?
8. Чим різняться між собою еволюційні та революційні форми соціальних змін? Які їх причини та наслідки?
9. Які ви знаєте приклади еволюційних та революційних змін у різні періоди розвитку українського суспільства? Які їх наслідки?
10. Чи існують закономірності у розвитку суспільства? Якщо так, то які? Якщо ні, то чому?
11. Що слід розуміти під терміном “модернізація суспільств”?
12. Які соціальні зміни відбуваються в сучасній Україні? розкрийте їх тенденції, рушійні сили, перспективи.
13. З яких класів, верств, груп складається суспільство?
14. Що означає категорія “соціальна структура суспільства”?
15. За якими параметрами соціологи виділяють соціальні спільноти?
16. Якими є критерії диференціації населення?
17. Кого відносять до представників вищого класу, середнього, нижчого?
18. Якою є соціальна структура сучасного українського суспільства?
19. Що впливає на трансформацію соціальної структури суспільства?
20. Чому узагальнюючим поняттям для наукового визначення і розуміння відносин між людьми з приводу розподілу влади, власності, престижу, присвоєння видів ресурсів вважається соціальна стратифікація?
21. Які ви знаєте критерії соціальної стратифікації?
22. Які ви знаєте типи стратифікаційних систем?
23. Що таке соціальна стратифікація?
24. Чим відрізняється горизонтальна соціальна мобільність від вертикальної соціальної мобільності?
25. Які причини соціальної нерівності?
26. Кого можна віднести до маргінальних верств населення?
27. Як відбувається соціалізація особистості?
28. Що таке соціальна адаптація?
29. Як взаємопов’язані соціальний статус і соціальні ролі особистості?
30. Якими є причини рольового конфлікту особистості?
31. Якими є основні елементи соціальної структури особистості?

32. Якою є роль ціннісних орієнтацій у діяльності особистості?
33. Що таке культура особистості?
- 34.3 якою метою здійснюється соціально-психологічна діагностика властивостей особистості?
35. У чому особливості взаємодії людини з глобалізованим суспільством?

Практичне заняття 3 (2 год.)

Тема: Соціологія економічного життя, праці та управління. Соціологія політики, громадської думки, культури та релігії.

1. Виникнення і розвиток економічної соціології. Об'єкт, предмет і завдання.
2. Категорії економічної соціології.
3. Поняття предмета соціології праці та управління.
4. Основні категоріальні характеристики праці: “зміст праці”, “умови, види, організація праці”, трудовий колектив, “мотивація”, “ставлення до праці”, “задоволеність умовами праці, “трудова адаптація”, “соціально-психологічний клімат у колективі”.
5. Принципи управління соціальними процесами. Менеджмент.
6. Предмет та завдання соціології політики.
7. Політична система суспільства, її структура.
8. Соціологія політичних рухів і партій, держави, міжнародних відносин.
9. Соціологія громадської думки.
10. Функції та канали висловлювання громадської думки.
11. Предмет соціології культури, її структура та функції.
12. Основні поняття, категорії та сфери соціології культури.
13. Предмет соціології релігії та її функції.
14. Релігія як соціальний інститут.
15. Релігійна ситуація у сучасній Україні.
16. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Що розуміється під економічною соціологією?
2. Що було основною передумовою виникнення економічної соціології як окремої галузі соціології?
3. Як визначаються об'єкт і предмет економічної соціології?

4. Що ви розумієте під економічною і соціальною сферами суспільного життя?
5. Якими є основні наукові напрями економічної соціології?
6. Що вивчає соціологія праці й управління?
7. Що є об'єктом соціології праці та управління?
8. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології праці та управління?
9. У чому полягає специфіка соціально-трудових відносин?
10. Який зв'язок існує між соціологією праці та управління з іншими науками?
11. Чим різняться предмети соціології праці й управління та економічної соціології?
12. Дайте визначення категорії "політика".
13. Назвіть спеціалізовані розділи соціології політики.
14. Що є предметом вивчення соціології політики?
15. Які ви знаєте класифікації партій та партійних систем?
16. Назвіть основні типи і форми держав в історичному огляді.
17. Розкрийте основні принципи міжнародних відносин.
18. У чому суть структури культури?
19. Назвіть функції культури.
20. В чому полягає соціально-культурна реальність та розвиток національної культури?
21. Визначте основні риси соціології релігії.
22. Визначити функцію релігії в соціальній сфері життєдіяльності суспільства.
23. Охарактеризувати сучасну релігійну ситуацію в Україні.

Практичне заняття 4 (2 год.)

Тема: Соціологія сім'ї та молоді. Соціологія конфлікту.

1. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.
2. Сім'я і шлюб як соціальні інститути.
3. Функції, структура і типи сімей.
4. Основні поняття і категорії соціології молоді.
5. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.
6. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості.
7. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання. Історія становлення.

8. Поняття “соціальний конфлікт”.
9. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.
10. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Методи розв’язання конфлікту.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Як визначаються в соціології поняття “сім’я” і “шлюб”?
2. Що, на вашу думку, головне у підготовці молодої людини до сімейного життя?
3. Що вивчає соціологія сім’ї?
4. Які ви знаєте основні типи сім’ї?
5. Що ви розумієте під структурою сім’ї?
6. Які є етапи життєвого циклу сім’ї?
7. У чому полягає основний зміст функцій сім’ї?
8. Дайте визначення соціології молоді.
9. Вкажіть верхні і нижні кордони молодіжного віку?
10. Назвіть основні групи в складі молоді?
11. Які види молодіжних проблем можете назвати?
12. Охарактеризуйте суть молодіжної політики?
13. Що таке конфлікт?
14. Які види конфліктів існують?
15. Які функції виконують конфлікти у суспільстві?
16. Що вивчає соціологія конфлікту?
17. Як відбувалося становлення соціології конфлікту?
18. Які теорії конфлікту вам відомі?
19. У чому сутність сучасних концепцій конфлікту?
20. Які структурні елементи виділяють у конфлікті?
21. Назвіть динамічні показники конфлікту.
22. Назвіть основні причини виникнення соціальних конфліктів?
23. На що спрямований процес управління соціальними конфліктами?
24. Які методи розв’язання конфлікту вам відомі?
25. Яких принципів мають дотримуватися у своїй поведінці конфліктуючі сторони?

Практичне заняття 5 (2 год.) (знято 1 год. за свято)

Тема: Методика організації соціологічних досліджень.

1. Соціологічне дослідження: поняття, етапи, види.
2. Програма і робочий план соціологічного дослідження. Вибірка.
3. Методи збору та аналізу соціологічної інформації.

Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення

1. Що таке соціологічне дослідження?
2. Яке значення мають соціологічні дослідження в житті сучасного суспільства?
3. Яке місце посідає програма і робочий план соціологічного дослідження у його підготовці, організації та проведенні?
4. У чому полягає специфіка опитування як методу збору первинної соціологічної інформації?
5. За яких умов застосовують у соціології експертне опитування?
6. Поясніть, що таке соціометричне опитування?
7. Які, на вашу думку, питання можна вирішити за допомогою аналізу документа?
8. У яких випадках доцільно застосовувати контент-аналіз?
9. Для чого і як здійснюється опис інформації, обчислення та оформлення узагальнюючої інформації?

Питання для самоконтролю з дисципліни “Соціологія”

1. Місце і роль соціології в системі наук про суспільство.
2. Предмет і об’єкт соціології, її основні категорії.
3. Функції соціології.
4. Соціальні закони: їх сутність і види.
5. Структура соціології як науки.
6. Етапи розвитку і становлення соціології.
7. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта.
8. Загальні положення соціологічних поглядів Г. Спенсера.
9. Загальні положення соціологічних поглядів Е. Дюркгейма.
10. Загальні положення соціологічних поглядів М. Вебера.
11. Зародження та розвиток української соціології.
12. Сучасні соціологічні теорії.
13. Зміст поняття “суспільство”, його сутнісна характеристика.
14. Макро- і мікрорівні вивчення суспільства, системний підхід до вивчення суспільства в соціології.
15. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни.
16. Соціальні відносини та соціальні конфлікти.
17. Система соціального контролю.
18. Соціальна структура суспільства та її складові.
19. Теорії походження суспільства.
20. Соціальна структура українського суспільства, тенденції її розвитку.
21. Соціальна стратифікація, її види і критерії.
22. Соціальна мобільність: поняття і види.
23. Соціальні інститути: їх види і функції.
24. Роль і місце соціальних організацій у суспільстві, їх види.
25. Особистість у системі соціальних зв’язків.
26. Соціологічні підходи до вивчення особистості.

27. Соціологічна структура особистості.
28. Процес соціалізації: етапи, компоненти. Ре- і десоціалізація.
29. Соціальні ролі та соціальні статуси: поняття і види.
30. Наукові підходи до вивчення ролі особистості у суспільстві.
31. Соціальна поведінка, фактори її формування.
32. Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання.
33. Соціальні функції економіки.
34. Основні категорії економічної соціології.
35. Економічна поведінка особистості та її класифікація.

36. Соціологія праці та управління і менеджмент: відмінність і взаємозв'язок.
37. Поняття предмета соціології праці та зайнятості.
38. Основні категорії праці та зайнятості.
39. Формування соціологічних ідей про працю.
40. Роль соціології праці й зайнятості у вирішенні соціально-економічних проблем.
41. Соціологія управління, поняття та специфіка соціального управління.
42. Принципи управління соціальними процесами.
43. Особистість керівника, методи підвищення ефективності його праці та взаємодії з колективом.
44. Соціальне програмування і прогнозування в управлінні.
45. Соціологія політики: предмет і об'єкт, проблеми, які досліджує.
46. Політична система суспільства, її функції, структура.
47. Принципи політичної стратифікації сучасного суспільства.
48. Легітимність політичної влади та її ознаки.
49. Поняття електоральної соціології та її види.
50. Соціологія громадської думки.
51. Вплив засобів масової інформації на формування громадської думки.
52. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права.
53. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки.
54. Механізм соціальної дії та реалізації права.
55. Освіта як соціальний інститут. Функції освіти в суспільстві.
56. Соціологія освіти: об'єкт, предмет, соціальні функції.
57. Соціологія культури: соціальні функції культури.
58. Види і структурні елементи культури в житті людини.
59. Наука як особливе соціальне явище, її соціальні функції.
60. Соціологічні концепції релігії.
61. Функції релігії як соціального інституту суспільства.
62. Тенденції розвитку релігійних процесів в українському суспільстві.

63. Соціологія сім'ї. Сім'я і шлюб як соціальні інститути.
64. Основні поняття гендерної соціології.
65. Гендерні ролі і проблеми гендерної соціалізації.
66. Сім'я як соціальний інститут: функції, структура, типи.
67. Демографічна політика і демографічна ситуація.
68. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.
69. Молодіжна субкультура та її вплив на особистість.
70. Девіантна поведінка та її соціальна корекція.
71. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання.

72. Історія становлення соціології конфлікту.
73. Поняття "соціальний конфлікт" і причини конфліктів.
74. Типологія конфліктів.
75. Механізм і структура соціальних конфліктів.
76. Функції соціальних конфліктів.
77. Попередження та розв'язання конфліктів.
78. Стратегії виходу з конфліктної ситуації.
79. Методологічні прийоми дослідження конфліктів.
80. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві.
81. Особливості підготовки і проведення соціологічного дослідження.
82. Програма соціологічного дослідження: компоненти, етапи.
83. Поняття вибірки у соціологічному дослідженні, її види.
84. Методи збирання соціологічної інформації.
85. Опитування: види та вимоги до проведення.
86. Анкетування: типи запитань, структура анкети, вимоги до проведення.
87. Поняття інтерв'ю: види та вимоги до проведення.
88. Спостереження: види та вимоги до проведення.
89. Методи обробки та аналізу емпіричних даних.
90. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.

Список літератури

Основна

1. Герасимчук А. А., Шиян О. Н. Соціологія: Навч. посіб. — К., 2003.
2. Соціологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. Г. Городяненка. — К.: Вид. центр “Академія”, 2003.
3. Дворецька В. Г. Соціологія: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2002.
4. Лукашевич Н. П. Соціологія. — К.: МАУП, 2002.
5. Лукашевич Н. П., Туленков М. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. — К., 1999.
6. Пшеничнюк О. В., Романовська О. В. Соціологія: Посібник для підготовки до іспитів. — К.: Вид-во Паливода А. В., 2002.

Додаткова

7. Соціологія / За заг. ред. проф. В. П Андрущенко, М. І. Горлача. — К.; Х., 1998.
8. Брегеда А. Ю. та ін. Соціологія: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни.— К., 1999.
9. Соціологія: короткий енцикл. словник. — К., 1998.
10. Макеєв С. О. Соціологія: Навч. посіб. — К., 2003.
11. Піча В. М. Соціологія: Загальний курс: Навч. посіб. — К., 2000.
12. Піча В. М. Навчальний словник-довідник для студентів. — К.; Л., 2002.
13. Пилипенко В. Е. Соціологія: спеціальні та галузеві соціології. — К., 2003.
14. Павліченко П. П., Литвиненко Д. А. Соціологія: Навч. посіб. — К.: Лібра, 2000.
15. Сірій Є. В. Соціологія: спеціальні та галузеві соціології. — К., 2004.
16. Черниш. Н. Й. Соціологія: Курс лекцій. — Львів, 1998.
17. Якуба О. О. Соціологія: Навч. посіб. для студ. — Харків: Константа, 1996.

Контрольні завдання для самостійної роботи студентів

Контрольна робота пишеться розбірливим почерком або друкується на комп'ютері українською мовою. Виконання контрольної роботи передбачає повне розкриття основних питань теми. Для відповіді на запитання рекомендується використовувати джерела зі списку літератури. На оцінювання виконаної роботи впливає повнота розкриття теми, наявність творчого підходу до висвітлення основних понять, висновків автора після кожного питання, списку використаної літератури. Дослівне переписування підручника негативно впливає на оцінку контрольної роботи.

Завдання 1

Тема. Суспільство як соціальна система

1. Поняття про суспільство та теорії його походження.
2. Соціальна структура та соціальна стратифікація суспільства.
3. Соціальна система: дії, взаємодії, конфлікти.

Завдання 2

Тема. Особистість у системі соціальних зв'язків

1. Соціологічне вивчення особистості та її місця в суспільстві.
2. Соціалізація як процес становлення особистості в суспільстві.
3. Соціальний статус і соціальна роль особистості.

Завдання 3

Тема. Соціологія праці та зайнятості

1. Сутність, предмет, об'єкт, функції соціології праці та зайнятості.
2. Категорії соціології праці та зайнятості.
3. Ставлення до праці і проблеми мотивації трудової діяльності.

Завдання 4

Тема. Соціологія управління

1. Предмет і становлення соціології управління.
2. Система соціального управління, його функції.
3. Соціальне програмування і прогнозування в управлінні.

Завдання 5

Тема. Організація соціологічного дослідження

1. Соціологічне дослідження, його види.
2. Програма соціологічного дослідження.
3. Методи збирання і обробки соціологічної інформації.

Завдання 6

Тема. Історія становлення і розвитку соціології

1. Протосоціологія: виникнення і розвиток соціального знання.
2. Класична соціологія кінця XIX — початку XX ст.
3. Становлення і розвиток соціологічної науки в Україні.

Завдання 7

Тема. Соціологія конфлікту

1. Історія становлення соціології конфлікту, її предмет і категорії.
2. Соціальний конфлікт: структура, функції, механізм і причини.
3. Попередження та розв'язання соціальних конфліктів.

Завдання 8

Тема. Соціологія релігії

1. Предмет і об'єкт соціології релігії.
2. Становлення соціології релігії як наукової дисципліни.
3. Релігія як соціальний інститут, її еволюційні та організаційні форми.

Завдання 9

Тема. Соціологія громадської думки

1. Предмет, об'єкт і функції соціології громадської думки.
2. Суб'єкти та об'єкти громадської думки.
3. Функції та канали висловлювання громадської думки.

Завдання 10

Тема. Соціологія культури

1. Соціальна сутність культури.

2. Структурні елементи та форми вияву культури в житті суспільства і людини.
3. Особливості національної культури у контексті відродження українського соціуму.

Розглянуто ЦМК
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 30 серпня 2016 р.
Голова ЦМК _____ Л.Л.Федунишин

“Затверджую”
заступник директора
з навчальної роботи
“_____” _____ 2016 р.
_____ О.В.Подолькіна

Перелік питань для контрольних робіт з дисципліни “Соціологія”

1. Місце і роль соціології в системі наук про суспільство.
2. Предмет і об’єкт соціології, її основні категорії.
3. Функції, принципи, методи, основні закони соціології.
4. Структура соціологічного знання.
5. Етапи розвитку і становлення соціології.
6. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, П. Сорокіна, В. Парето.
7. Зародження та розвиток української соціології.
8. Сучасні соціологічні теорії.
9. Зміст поняття “суспільство”. Системний підхід до вивчення суспільства в соціології.
10. Базисні компоненти суспільного життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни.
11. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств.
12. Соціальна структура суспільства та її складові.
13. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. \
14. Соціальна структура українського суспільства, тенденції її розвитку.
15. Поняття особистості в соціології.
16. Соціальна структура та типологія особистості.
17. Процес соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта та виховання).
18. Соціальний статус і соціальна роль особистості, шляхи їх набуття.

19. Рольовий набір і рольові конфлікти.
20. Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання.
21. Категорії економічної соціології: "економічна свідомість, інтерес, поведінка", "власність".
22. Поняття предмета соціології праці та управління.
23. Основні категоріальні характеристики праці: "характер праці". "зміст праці", "умови, види, організація праці".
24. Суб'єктивні характеристики сфери праці: "мотивація", "ставлення до праці", "задоволеність умовами праці, "трудова адаптація", "соціально-психологічний клімат у колективі".
25. Принципи управління соціальними процесами.
26. Соціологічна сутність політики.
27. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації.
28. Легітимність політичної влади та її ознаки.
29. Соціологічна сутність політики.
30. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації.
31. Легітимність політичної влади та її ознаки.
32. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права.
33. Соціологія культури: соціальні функції культури.
34. Види та структурні елементи культури в житті людини.
35. Соціологія освіти: об'єкт, предмет, соціальні функції.
36. Основні тенденції розвитку освіти.
37. Соціологічні концепції релігії.
38. Функції релігії як соціального інституту суспільства.
39. Релігійні організації та соціальна релігійна ситуація у сучасній Україні.
40. Місце етносоціології у структурі соціологічного знання.
41. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології.
42. Сім'я і шлюб як соціальні інститути.
43. Функції, структура і типи сімей.
44. Основні поняття і категорії соціології молоді.
45. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.
46. Молодіжна субкультура як фактор соціалізації особистості.
47. Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання.
48. Поняття "соціальний конфлікт".
49. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.

50. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Методи розв'язання конфлікту.
51. Особливості підготовки і проведення соціологічного дослідження.
52. Програма соціологічного дослідження, компоненти, етапи. Поняття вибірки.
53. Методи збирання соціологічної інформації.
54. Опитування та його види.
55. Спостереження та його види.
56. Експериментальні методи в соціології.
57. Методи обробки та аналізу емпіричних даних.

Завдання для контрольної роботи з дисципліни “Соціологія”

Варіант 1

1. Предмет, об'єкт, функції соціології. Структура соціологічного знання.
2. Предмет, функції, основні поняття та категорії соціології культури.
3. Загальні положення соціологічних поглядів П. Сорокіна.

Варіант 2

1. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта.
2. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.
3. Поняття предмета та основні категорії соціології праці та управління.

Варіант 3

1. Загальні положення соціологічних поглядів Е. Дюркгейма.
2. Соціологія економічного життя: об'єкт, предмет і завдання, основні категорії.
3. Предмет соціології релігії. Релігійні організації. Функції релігії як соціального інституту суспільства.

Варіант 4

1. Загальні положення соціологічних поглядів М. Вебера.
2. Соціальна структура та типологія особистості. Процес соціалізації. Соціальний статус і соціальна роль особистості.

3. Соціологічна сутність політики. Політична система суспільства, її функції, структура, принципи стратифікації. Легітимність політичної влади.

Варіант 5

1. Загальні положення соціологічних поглядів Г. Спенсера.
2. Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Функції, структура і типи сімей.
3. Поняття "соціальний конфлікт". Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.

Варіант 6

1. Предмет, проблематика, структура та функції соціології права.
2. Основні поняття і категорії соціології молоді. Молодь як специфічна соціально-демографічна група. Молодіжна субкультура.
3. Сучасні соціологічні теорії.

Варіант 7

1. Зародження та розвиток української соціології.
2. Соціологічне дослідження: поняття, етапи, види.
3. Соціологія громадської думки. Функції та канали висловлювання громадської думки.